

Fra Forsvarets forskningsinstitutt

HISTORIE

$$[M_1 \sin(\beta - \theta)]^2 = 7(M_0 \sin \beta)^2$$

FFIs etablering på Kjeller og utviklingen fram til 1996

Det har vært en spennende oppgave å bidra til at mange av instituttets prosjekter helt fra begynnelsen av er blitt beskrevet på en oversiktlig og relativt lettfattelig måte. Slik kan interesserte skaffe seg kjennskap til meget av det instituttet har arbeidet med. Mange travle prosjektledere og medarbeidere har bidratt og har vist stor hjelpsomhet

og tålmodighet. Flere pensjonister har også gitt verdifulle bidrag. En spesiell takk til alle ved publikasjonsavdelingen. Denne samlede innsatsen har vært avgjørende. Jeg takker alle for en svært interessant og lærerik tid.

Red.

Forord

Ved FFIs 50-årsjubileum i 1996 fikk Olav Njølstad og Olav Wicken, da ved Institutt for forsvarsstudier, i oppdrag å skrive FFIs historie for de første 25 år. Oppdraget tok spesielt sikte på å belyse instituttets rolle i en nasjonal sammenheng, i forhold til teknologiutvikling, industripolitikk og, med årene, forsvarsplanlegging. Kildematerialet var først og fremst FFIs arkiv med instituttets korrespondanse og møtereferater fra styrende organer, samt offentlige dokumenter av ulike slag, og Egil Eriksens og Egil Strømsøes samlede fremstilling av prosjekt-aktivitetene ved instituttet. Oppdraget ble løst på en utmerket måte ved utgivelsen av boken "Kunnskap som våpen". Den har i høy grad bidratt til å gi instituttet som helhet og dets tidlige ledere en velfortjent heder.

Imidlertid var det tidlig klart at oppdraget som ble gitt til Njølstad og Wicken ikke ville gi rom for nevneverdig omtale av selve gjennomføringen av instituttets prosjekter. Hvordan oppstod ideene som ledet til prosjektene? Hva var forutsetningene for gjennomføringen? Hvem stod for den, og hvilke utfordringer møtte de underveis? Med andre ord, vi savner vitnefastede nedtegnelser fra det "indre liv" i instituttet som frembrakte de resultatene som berømmes i nasjonalt perspektiv. Dette har vi bedt prosjektledere og prosjektmedarbeidere å fortelle om.

Hvordan skulle det gjenstående arbeidet legges an? Etter nøye vurdering har vi satset på en serie historiske hefter som hvert dekker et begrenset prosjekt eller fagområde. Det er flere fordeler ved denne løsningen: Arbeidene kan utgis etter hvert som de blir ferdige, og det krever ikke meget å utgi en forbedret utgave dersom feil eller mangler skulle bli påpekt.

Prosjektet har en risiko. Jo bedre vi lykkes med å få frem de viktige bidragene og bidragsyterne, desto kjedeligere blir det med de mangler som allikevel ikke unngås. Også med tanke på oppretting av slike mangler er hefteformen enklest.

Oppslutningen om dette prosjektet har vært meget stor, og mange tidligere og nåværende medarbeidere har bidratt. De er nevnt

som kilder for de enkelte heftene hvor deres bidrag befinner seg.

Instituttets uten sammenligning største og teknologisk bredeste prosjekt-område har vært utviklingen av sjømålsraketter. Den første Penguin-raketten ble i sin helhet utviklet av instituttet, og systemarbeider og kritiske deler er utviklet for de påfølgende versjoner av Penguin og NSM (Nytt SjømålsMissil). En samlet historisk fremstilling av denne virksomheten er i arbeid i regi av Kongsberg Defence & Aerospace. Vi har valgt å avvente den før vi tar stilling til om det er aktuelt å utgi et supplement innenfor denne hefteserien.

Erling Skogen er redaktør for det samlede prosjektet. Han har nedlagt et betydelig arbeid i bearbeiding av tekstene og fremskaffing og redigering av billedmaterialet.

Kjeller 1. mars 2003

Nils Holme

Om FFIs etablering på Kjeller og utviklingen fram til 1996

Arnljot Nærland, som eneste gjenværende fra instituttets opprettelse, skrev dette innlegget fram til 1987, etter 1987 er det skrevet av Erling Skogen.

Arnljot Nærland

De første planer for opprettelse av et forskningsinstitutt for Forsvaret går tilbake til Forsvarets overkommandos tekniske utvalg (FOTU), som var opprettet i London under krigen for å skaffe forskere til britiske forskningsinstitutter og for å være rådgiver for Forsvarets overkommando og forsvarsgrenene. Høsten 1945 sendte FOTU forslag til Forsvarsdepartementet om opprettelse av et Forsvarets forskningsinstitutt. Departementet støttet forslaget, og i desember forelå også Regjeringens tilslutning og tillatelse til å kunngjøre visse stillinger. Den 11. april 1946 ble forslaget om opprettelse av FFI enstemmig vedtatt av Stortinget, og denne dag regnes derfor som FFIs stiftelsesdag.

De første ansettelser

Etter innstilling fra en bedømmelseskomité bestående av et sakkyndig utvalg på vedkommende fagområder, ble fra 1. mai 1946 forskningssjefstillingene besatt av Kongen i Statsråd:

Avdeling for Asdic (Avd A):
Fredrik Møller

Avdeling for fysikk (Avd F):
Gunnar Randers

Avdeling for kjemi (Avd K):
Egil Ronæss

Avdeling for radar (Avd R):
Helmer Dahl

Avdeling for telekommunikasjon (Avd T):
Leiv Harang

Forskere ble ansatt fra 1. juni 1946¹ av Forsvarsdepartementet etter innstilling fra de respektive forskningssjefer.

Plassering av avdelingene

Det ble bevilget kr. 700.000,- til tomt for det nye instituttet. For å kunne samle alle avdelinger på samme sted ønsket man en tomt ved sjøen i indre Oslofjord (Bærum, Asker). Det måtte imidlertid skaffes midlertidige lokaler for de forskjellige avdelinger og Sekretariatet.

Vi fikk følgende lokaliteter:

Avd A Karl Johansvern, Horten

Avd F Astrofysisk Institutt, Blindern, Oslo

Avd K Kjemiavdelingen, NTH, Trondheim

Avd R i brakkebygg, Florida, Bergen

Avd T i brakkebygg, v/Chr. Michelsens Inst, Bergen

Sekretariatet Rådhusgt 8, Oslo, med Per Stangeland som kontorsjef.

Forskingssjef Fredrik Møller ble utnevnt til direktør fra 1. oktober 1947.

¹ Forskere ved Avdeling for Asdic, som kom fra forskningsvirksomhet i England, fikk sine ansettelseskontrakter gjort gjeldende fra 1. januar 1946.

FFIs første direktør Fredrik Møller.

Avdelingene for fysikk og kjemi flytter til Kjeller

Høsten 1946 ble det klart at Avd F ikke ville få fornyet sin leiekontrakt med Astrofysisk Institutt og måtte se seg om etter andre lokaler, bl.a. var en interessert i lokaler i Slemdalsleiren. Avd K hadde på dette tidspunkt ferdige planer for å innrede laboratorium i en brakke i Bymarka i Trondheim. Dette arbeidet ble stillet i bero. I forbindelse med et forskningssjefsmøte i Rådhusgt. 8 på nyåret 1947, hvor Arnljot Nærland, under forskningssjefens utenlandsreise, representerte Avd K, reiste sammen med Gunnar

Randers, Odd Dahl, dr. Høiland, Brynjulf Ottar og Ivan Rosenqvist i en 7-seters drosje ut til Kjeller for å se på bygninger som var oppført av tyskerne under krigen, og som i en viss grad ble benyttet som lagerbygg for Kjeller flyfabrikk, som det het den gangen. Takket være god assistanse fra oberst Odd Bull, FO, fikk FFI overta til henholdsvis Avd F og Avd K to bygninger, og senere også det nåværende bibliotekbygget.

Forsker Brynjulf Ottar sto for ledelsen av innredningsarbeidet av laboratorier og kontorer, sammen med nyansatte vaktmester Erling Holt-Larsen, som bl.a. pusset opp gamle "tysker-skriverbord og -skap". Det bør opplyses at det på dette tidspunkt var meget vanskelig å skaffe de nødvendige byggematerialer og kontormøbler. Det samme kan for øvrig sies om anskaffelse av teknisk litteratur og laboratorieutstyr. Det meste av utstyret måtte skaffes fra USA, beregnet for 110 volt spenning.

I slutten av november 1947 ble vi ansatte ved Avd K i Trondheim beordret til Kjeller for å hjelpe til med innredning og innflytting.

Lørdag 2. desember kl.1330 kom jeg til Kjeller, sier Nærland, med bl.a. avdelingens

Slik så instituttets område på Kjeller ut i 1948. Avd T i midten, Avd K til venstre og til høyre skimtes Avd F.

Avd A på Karl Johansvern i Horten 1946.

hemmelige arkiv i bagasjerommet på min Morris Minor og ble mottatt av Holt-Larsen i en iskald bygning som på langt nær var ferdig innredet. (Jeg kan nevne at turen over fjellet fra Trondheim ikke forløp helt uten dramatik. På fjellet begynte kjølevæsken, som besto av alkohol - vann, å koke og forsvant nærmest. Det var 25-30 kuldegrader og ikke vann å få tak i, i miles omkrets. Så nå var gode råd dyre. Det var ingen trafikk, bortsett fra en E-drosje, som jeg stanset for om mulig å bli tauet nedover dalen. Det gikk ikke. Med avdelingens hemmelige arkiv i bagasjerommet torde jeg ikke forlate bilen for å bli

med nedover dalen for å tilkalle hjelp. Den eneste løsningen ble derfor å forsøke og fylle radiatoren med snø. Det var ingen lett jobb, ettersom jeg ikke hadde egnet redskap. Jeg tror at jeg benyttet bilsveiven for å hakke løs de harde snømassene. Langt ut på kvelden kom jeg ned til Fåberg hvor jeg overnattet hos familie.)

Den første tiden på Kjeller var en meget kald periode med strømrasjonering og strømutkobling noen timer om dagen. Under utkobling fra nettet fikk vi strøm fra et tysk dieselaggregat, som var plassert ved inngangen til

Kjemibygget 1952.

Fysikkbygget ca. 1954. Lengst til høyre Avd T. I bakgrunnen uranmila IFA.

"Kjemibygget". I begynnelsen av 1948 flyttet de ansatte ved Avd F ut til Kjeller, hvor de fikk midlertidige kontorer i kjemibygget, mens de ventet på at fysikkbygget skulle bli ferdig innredet. Ominnredningsarbeidet ble foretatt av Oslofirmaet Stensrud & Søn. (Fysikkbygget hadde fått en bred gjennomgående sprekk fra kjeller til tak, som skyldes tele. Etter gode råd fra vår geolog Ivan Rosenquist ble det gravd opp og lagt ny drenering. Etter kort tid stabiliserte massene seg og de to deler av huset falt på plass).

Bygging av boliger for FFIs personell

Boforholdene var vanskelige da vi kom til Kjeller. Vi bodde først på hotell i Lillestrøm. Så fikk vi leie rom i sersjantmessen til Luftforsvaret. Senere fikk vi innredet noen hybler i bygget til vårt nåværende bibliotek. Kontorene ble også benyttet som overnattingssted. I 1948 stilte Forsvarsdepartementet materialkvote til disposisjon for bygging av boliger til FFIs personell. Vi opprettet FFIs boligbyggelag og ble tilsluttet LBBL (Lillestrøm Boligbyggelag), som skaffet boligtomter på Volla i Lillestrøm. I første omgang ble det bygget 24 leiligheter (eneboliger, tomanns- og firemannsboliger). De første boligene var ferdig til innflytting i begynnelsen av 1949. I tillegg til de 24 leilighetene ble det senere bygget ytterligere 12 leiligheter. I 1959 ble det utenfor gjerdet til FFI, bygget et hybelhus bestående av 24 hybler og en liten vaktmesterbolig. Senere ble det også bygget en firemannsbolig, opprinnelig beregnet for vaktmannskap.

Instituttet får sin første bil

Instituttet fikk eget kjøretøy, en Ford stasjonsvogn, i 1947. Den var først stasjonert i Oslo med Roy Larsen som sjåfør. Den ble senere stasjonert på Kjeller, og etter arbeidstid stilt til disposisjon for forskningssjef Ronæss med Holt-Larsen som sjåfør. I begynnelsen av 1948 fikk vi før og etter arbeidstid egen bussrute Oslo - Kjeller for FFI-ansatte. Bussreisen ble i flere år betalt av instituttet.

Dårlige telefonforhold

Telefontjenesten var meget mangelfull da vi kom til Kjeller. Holt-Larsen disponerte et gammelt apparat i sin leilighet. Ut over i 1948 fikk vi et gammelt manuelt sentralbord i rommet ved inngangsdøren til Kjemibygget. På kontorene fikk vi tyske feltapparater. Kasserersken ved avdelingen, Omine Ruud, betjente også sentralbordet og fungerte samtidig som dagvakt. Etter arbeidstid ble sentralbordet betjent av soldater som avtjente verneplikten ved instituttet. Disse hadde også sovende nattevakt i sentralbordrommet. (Soldatene var bevæpnet med skarpladde våpen. Under en nattlig vakt-runde ble forsker Stokland, som overnattet på kontoret, vettskremt da han fikk våpenet rettet mot seg av soldat Refsdal (senere forsker ved Avd F) idet det ble ropt "Hands up". Kari Os var forskningssjefens sekretær og administrative kromtapp.

Soldat i jeep med Avd T i bakgrunnen. Ca. 1948.

Lite å foreta seg etter arbeidstid

Det var lite å foreta seg etter arbeidstid for oss som bodde på Kjeller. Det ble derfor til at vi satt på kontorene og jobbet til langt på kveld. "Velferden" ved Kjeller flyfabrikk arrangerte en gang ukentlig kinoforestilling i messen, hvor vi hadde adgang. Ellers møttes vi til avkobling og bridgespill hos vaktmesteren. En annen adspredelse var pistolklubben, hvor de fleste av oss var aktive medlemmer. Forskningssjef Ronæss fikk tidlig i stand en

avtale med sjefen for Kjeller flyfabrikk, major Slåtten, slik at vi FFI-ansatte fikk anledning til å spise i offisersmessen.

Avd T til Kjeller

Ionosfæregruppen på Avd T, med Stoffregen, Skribeland og Stav, etablerte seg på Kjeller i 1948 i det nåværende bibliotekbygget. Det ble oppført en utestasjon for ionosfæremålinger ved Sørums Gård, Lillestrøm. Året etter flyttet Harang med resten av avdelingen til

Kjemiteknisk bygg 1949.

Vaktstue og garasje 1949 (garasjen bak vaktstua).

Kjeller. I 1953 overtok forskningssjef Finn Lied ledelsen av Avd T etter forskningssjef Leiv Harang, som fortsatte som professor i Oslo. Lied ble i 1957 etterfulgt av forskningssjef Karl Holberg.

FFI bygger nytt

For at avdelingene F og K skulle kunne gjennomføre sine prosjekter ble det oppført et kjemiteknisk bygg i 1949 og en liten vindtunnel i 1950. Siden kom det en større vindtunnel i 1956, samt et lite sjokkrør i 1960 og et større i 1966.

I 1949 ble vaktstua og garasjen oppført. Vaktstua ga også plass til telefonsentral og kontor for stasjonsinspektør i 1. etasje. 2. etasje inneholdt kontor for sikkerhetsoffiser, samt en liten leilighet, som først ble bebodd av ingeniør Odd Dahl, som ledet konstruksjon og utbyggingen av uranreaktoren, som ble vedtatt utbygget i 1947. Senere ble leiligheten brukt av ekteparet Brun, hun bibliotekar og han vaktmann ved instituttet. Vaktstua er siden blitt ominnredet flere ganger, og har i dag også kontorer for bedriftshelsetjenesten og møterom for besøkende, samt postrom. (Garasjen ble bygget med en type betongelementer uteksperimentert av instituttets bygningstekniske konsulent Dr. techn Schötz.

Taket på denne, og tilsvarende garasje oppført for FFIs boligbyggelag på Lillestrøm, falt sammen etter få år og måtte bygges om.)

I 1950 fikk vi vårt kantinebygg. Kjelleretasjen er dimensjonert for et 3 etasjes bygg. Manglende bevilgninger førte til at det ble benyttet materialer fra en brakke til kantinen. I tillegg huset 1. etasje en soldatforlegning. I kjelleretasjen fikk vi glassblåserlaboratorium, lakkeringsverksted og midlertidig snekkerverksted. I 1962 ble hele 1. etasje utbygget til kantine, og snekkerverkstedet ble ominnredet til trimrom og salong i 1981-82.

Skifte i ledelsen

Jacob Kleppa ble utnevnt som forskningssjef og leder for Avd K i 1950 etter Egil Ronæss. Han flyttet til USA året etter og Brynjulf Ottar ble utnevnt som forskningssjef og leder, en stilling han beholdt til han i 1969 overtok stillingen som direktør for NILU (Norsk institutt for luftforskning). Gunnar Randers ble direktør for IFA (Institutt for Atomenergi) i 1951, og Haakon Harbek og senere Torleif Hvinden overtok som ledere for Avd F. Hvinden ble senere utnevnt til forskningssjef. Han gikk av for aldersgrensen i 1982.

Vakta med inngangsport i Dompa 1957. Hovedbygningen i bakgrunnen og gasslaboratoriet til høyre.

Nye avdelinger i nytt bygg i Dompa

I 1952 ble rakettsesjonen ved kjemiavdelingen skilt ut som egen Avdeling for eksplosiver (Avd X) under ledelse av Hans C. Christensen og fikk plass i nybygget i Dompa. I samme bygg fikk også ABC-gruppen ved kjemiavdelingen lokaler. I 1961 ble Avdeling for toksikologi (Avd Tox) opprettet med forskningssjef Johannes Barstad som leder. Etter at forskningssjef Barstad sluttet, ble Frode Fonnum utnevnt til forskningssjef i 1972 og leder for avdelingen. Thomas Krog ble utnevnt som forskningssjef i 1963 og overtok ledelsen av Avd X etter Christensen.

Nytt Fellesverkstedbygg

I 1953 var det klart for innflytting i nytt fellesverkstedbygg med auditorium og plass for bibliotek, trykkeri, fotolaboratorium, tegnekontor og skrivestue og senere, i 1959, også for Systemgruppen under ledelse av forskningssjef Erik Klippenberg. Forskningssjef Ragnvald Solstrand overtok som avdelingsleder i 1979 da Klippenberg ble direktør i SHAPE.

Forsker Anton Fiksdal ble vår første verksted-sjef i 1952, fra 1956 forsker Torleif Schiander og siden 1962 forsker Odd

Finn Lied overtok som instituttets direktør 15. desember 1957 etter Fredrik Møller.

Garberg, mens Schiander ble sjef for vedlikeholdsgruppen.

Nytt fellesverkstedbygg 1953.

Hovedbølet blir på Kjeller

Etter at Fellesverkstedet og Dompå var bygget, var det nedlagt så mange penger i bygg på Kjeller at en bare måtte slå fra seg drømmen om et samlet FFI i idylliske omgivelser ved Oslofjorden.

Direktørskifte

Den 15. desember 1957 ble Finn Lied tilsatt som direktør for FFI etter Fredrik Møller, som ble direktør for Noratom. Lieds plan var å få flyttet administrasjonen til Kjeller (Møller hadde sterk motvilje mot å flytte Sekretariatet ut til Kjeller). Sekretariatet, som hadde ført en omflakkende tilværelse i Oslo, først Rådhusgt 8, så Storgt 33, og siden Akershus festning, flyttet i 1959 med bl.a. underdirektørene Hans Pettersen og Rolf Eng, og juridisk konsulent Reidar Lund, ut til

Kjeller og inn i fellesverkstedbygningen, som var påbygget med en 3. etasje. Sekretariatet ble omdøpt til Sentralstaben i 1960.

Regnemaskinenes inntog

I 1956 ble fysikkbygget ombygget for å gi plass til regnearlegget FREDRIC med Jan Garwick som leder. I 1964 ble KIRA (Kjellerinstituttene Regnearlegg) opprettet (FFI, IFA og senere LFK) med en Control data 3600 regnemaskin. Siden fikk vi Regnearlegget Blindern-Kjeller (RBK) hvor det i de siste 5 år har vært en CDC Cyber 170 regnemaskin i drift. Denne ble i 1987 overtatt av Universitetet i Oslo og ble siden flyttet til Blindern, mens FFI fikk sine egne regnearlegg bestående vesentlig av en rekke minimaskiner. KIRA-bygget ble senere tilholdssted for Universitetsstudiene på Kjeller (UNIK).

Elektronikkbyggets første byggetrinn på 4000 m² 1962.

Nytt elektronikkbygg

Et nytt elektronikkbygg (4000 m² gulvflate) ble ferdig til innflytting i 1962. Hit flyttet Avd T, og året etter kom også forskningssjef Peder Th. Hiis med Avd R fra Bergen. Den nye avdelingen fikk navnet Avdeling for elektronikk (Avd E) med forskningssjef Karl Holberg som avdelingsleder. Etter hvert trengte avdelingen mer plass og overtok kjemiteknisk laboratorium i 1965, som ble innredet til kontorer og laboratorier og ble kalt for Styrehuset, ettersom det vesentlig ble arbeidet med styring og regulerings-teknikk der. (Det kjemitekniske utstyret ble overført til Sentralinstituttet for industriell forskning). Elektronikkbygget ble utvidet med ytterligere 2400 m² i 1968. I 1974 flyttet Sentralstaben over i elektronikkbygget

etter at Televerkets forskningsinstitutt, som midlertidig hadde leiet lokaler der, var flyttet til eget nybygg i nærheten. Avd E var blitt en stor avdeling, og det ble etter hvert ansatt flere forskningssjefer. Bjørn Landmark ble utnevnt til forskningssjef i 1967 og overtok som avdelingsleder i 1969. Han sluttet i 1977. Siden kom Dag Gjessing, Nils Holme, Henry K. Johansen, Lars Høvik og i 1987 Paul Narum.

Gamle Avd T får nye aktiviteter

Etter ominnredning av det gamle Avd T-bygget i 1964 flyttet biblioteket, fotolaboratoriet, hustrykkeriet, illustrasjonskontoret og tekst-senteret inn der.

Nytt tilbygg mellom kjemibygget og fysikkbygget 1970.

Avdeling for våpen og materiell

I 1971 ble Avdeling for eksplosiver gjenforenet med kjemiavdelingen under Avdeling for våpen og materiell (Avd VM), med forskningssjef Thomas Krog som leder. Det var bygget et nytt laboratoriebygg for kjemi og eksplosiver mellom kjemi- og fysikkbygget. Laboratoriene i det gamle kjemibygget ble ominnredet til kontorer. Avdelingen beholdt imidlertid fortsatt en utestasjon i Dompå. Per Thoresen ble utnevnt som forskningssjef ved Avd VM i 1971 og ledet avdelingen mens Krog var konstituert direktør under Lieds periode som industriminister. Krog kom tilbake høsten 1973, og hadde avdelingsledelsen til 1975, da Thoresen igjen overtok. I 1983 ble Bjarne Haugstad utnevnt til forskningssjef, og var avdelingsleder fra 1987. Forskningssjef Thomas Krog ble ansatt som spesialrådgiver ved COCOM-kontoret under Handelsdepartementet i 1984.

Avdeling for undervannsforsvar.

Fredrik Møller var første forskningssjef og avdelingsleder ved Avdeling for asdic, fra 1946 –49. Etter ham kom forskningssjef Henrik Nødtvedt som avdelingens leder, fra 1949-63. I 1960 skiftet avdelingen navn til Avdeling for undervannskrigføring (Avd U). Ingjald Engelsen var avdelingens leder fra 1964-84. I 1983 skiftet avdelingen navn igjen, til Avdeling for undervannsforsvar. Fra 1984 har Jarl Johnsen vært avdelingsleder.

Tor Knutsen ble ansatt som forskningssjef i 1984.

Utvikling i Sentralstaben

I 1972 ble personalsjef Jan Willy Aalborg utnevnt til underdirektør og sjef for forvaltning etter avdøde Hans Pettersen. Sjef for de tekniske funksjoner, underdirektør Rolf Engh, ble førtidspensjonert desember 1981, og i årene 1982-86 hadde Trygve Røed Larsen og senere Bjørn Grandal dette ansvar, først midlertidig med tittel forsker, senere som underdirektør. Erling Skogen ble ansatt ved Sentralstaben i 1982 som sjef for instituttets fellesorganer. I 1986 overtok Egil Eriksen ansvaret for de tekniske stabsfunksjoner og ble utnevnt til underdirektør. Monrad Tenden overtok i 1966 som kontorsjef for økonomi etter Reidar Lund. Instituttet har hatt mange personalsjefer siden denne stilling ble opprettet. Lars Jørgensen (1965), Jan Willy Aalborg (1967), Arne Crowo (1973), Gunnar Skovli (1973), Trygve Simonsen (1976), Atle Larsson (1978) og i 1984 Bjørg Hølland, som døde så alt for tidlig. Siden kom Sissel Hov i 1988 og Inge Arvid Kallevik i 1993.

Instituttet fikk tidlig egen sikkerhetsoffiser. Det er en militær beordningsstilling som kan søkes, og den er ikke tidsbegrenset. Stillingen belastes Hærstabens budsjett. Kapteinløytnant Røren var vår første sikkerhetsoffiser. Han ble etterfulgt av løytnant Gunnar

Det nye fellesverkstedet klart for innflytting 1977.

Finn Lied blir overrakt Den kongelige St. Olavs Orden av kansellisjef Kjell Hansen.

Pettersen (1957-58). Så kom Atle Pettersen (1963), Gunnar Hammermoen (1967), Kjell Ingvar Michalsen (1970), Arne Kihle Christensen (1971), Karl Fredrik Solbakk (1976), Åge Stoltenberg Frenning (1979), Johannes Skeide (1980), Asbjørn Tanem (1984) og Jarle Cato Andreassen i 1994.

Fellesverkstedet flytter inn i nytt bygg

I 1977 sto vårt nyeste fellesverksted med tegnekontorer klar til innflytting. Det inneholder finmekanisk-, grovmekanisk- og sveiseverksted og materiallager, samt sjefs- og driftskontorer. Det ble anskaffet en datastyrt Putler fresemaskin og en datastyrt Index dreiebank. Konstruksjonskontoret fikk eget programmeringsrom og en datastyrt Kingmatic tegnemaskin.

Finn Lied blir tildelt Den kongelige St. Olavs Orden

Ved en enkel høytidlighet ble direktør Finn Lied tildelt Den kongelige St. Olavs Orden 2. juli 1980 for sin innsats for norsk forskning og for sitt arbeid for institusjoner og virksomheter utenfor FFI.

Navneskifte og ny avdeling

I 1983 gikk størstedelen av Avd F sammen med Avd VM, mens resten av avdelingen gikk sammen med Avd TOX. Året etter fikk Systemgruppen status som Avdeling for systemanalyse (Avd SYS) under ledelse av forskningssjef Ragnvald H. Solstrand.

Instituttet får ny digital telefon-sentral

Instituttet tok i 1983 i bruk en ny digital telefonsentral, utviklet i samarbeide mellom FFI og STK. Den fikk plass i eget rom i koldtlageret ved det nye fellesverkstedet.

Erik Klippenberg tar over som instituttets sjef

15. desember 1983 ble Erik Klippenberg utnevnt til instituttets direktør etter Finn Lied som gikk av for aldersgrensen.

Epitek-laboratorium innviet på Avd E

27. januar 1990 ble et helt spesielt laboratorium for å "skreddersy" halvledere innviet på Avd E.

Tilstede var forsvarsminister Per Ditlef Simonsen og rådmann i Skedsmo Haakon Skulstad og en rekke representanter fra andre forskningsinstitutter og UiO. FFI og Televerkets forskningsinstitutt gikk sammen om å drive forskning for å utvikle nye materialer og komponenter for optisk telekommu-

Fra det nye epitek-laboratoriet. Laboratoriets leder Stian Løvold (FFI) til venstre og Andre Paulsen (TF).

nikasjon og elektrooptiske varmfølsomme systemer. Det var det første laboratoriet av sitt slag i Skandinavia.

Vernepliktige soldater ved instituttet

Instituttet har siden etableringen på Kjeller hatt mange vernepliktige soldater, som har ytt aktive bidrag til instituttets forskningsvirksomhet. En rekke soldater har etter avsluttet verneplikt blitt ansatt som stipendiater, respektive forskere og har avansert til toppstillinger ved instituttet.

De første soldatene kom fra Oslo til Kjeller høsten 1947. Disse var innkvartert hjemme og underlagt løytnant og forsker ved Avd K, Ivan Rosenqvist. Senere ble de innkvartert ved LFK på Kjeller og underlagt løytnant Knutsen. I 1950 ble de innkvartert i kantinebygget og underlagt løytnant og stasjonsinspektør Ivar Gjellesvik. Da kantine ble ombygget ble soldatene igjen innkvartert ved LFK. De ble underlagt kaptein Gunnar Berger da han i 1955 ble ansatt som stasjonsinspektør. I 1969 ble soldatene innkvartert i Luftforsvarets leir på Hauersæter og i 1972 hos Heimevernet på Lutvann. Da Berger i 1979 gikk av med pensjon ble soldatene underlagt sikkerhetsoffiseren. Svært mange

vernepliktige som bodde i nærheten er i løpet av denne tid blitt innkvartert privat eller hjemme.

Instituttet får egen bedriftsskole

I 1950 fikk instituttet egen bedriftsskole, med Finn Lied som initiativtager og første kursleder, og med instituttets forskere som lærerkrefter. Siden har Knut Endresen, Mikal Holgersen, Trond Endresen, Egil Eriksen og Vidar S. Andersen innehatt vervet som kursledere. Mange er de ingeniører som har fått videreutdanning i matematikk, elektronikk, kjemi og andre tekniske fag. Etter hvert ble bedriftsskolens pensum mer og mer samkjørt med realfagstudiene ved UiO, og elevene kunne ta sine eksamener der. Bedriftsskolen ble nedlagt i 1995 etter 45 års svært nyttig virksomhet.

Militært teknisk studiegruppe

Tidlig kom en i gang med militært teknisk studiegruppe, hvor aktuelle militært tekniske og relevante spørsmål ble behandlet og tatt opp til diskusjon. I den første tiden var tilslutningen til møtene så stor, at det til tider kunne være vanskelig å skaffe tilstrekkelig store nok lokaler. (Etter engelsk mønster har det vært tradisjon å servere te og kjeks i pausen

Første avgangsklasse i elektronikk 1952. Ved bordenden direktør Fredrik Møller.

etter foredraget før diskusjonen tar til. Arne Crowo og Willy Storbråten, som døde så alt for tidlig, sto for dette i svært mange år med koking av vann i stor aluminiumkjele med en masse teposer i. Siden kom termokanner og selvbetjening av både te og kaffe.)

Bedriftsidrettslag og hobbyverksted

Instituttet har hatt eget bedriftsidrettslag siden 1956. Her har skyte-, bordtennis- og fotballaget til sine tider gjort seg bemerket. Nevnes bør også vårt hobbybilverksted (1979), hvor en rekke av de ansatte har skiftet motorolje og utført mindre reparasjoner.

Vernetjeneste

Det ble tidlig etablert spesielle vernetiltak på følgende områder: Brannvern, eksplosivvern, forgifningsvern, laservern, strålevern og førstehjelp. Det er blitt utnevnt hovedverneleder, som har til oppgave og samordne og utvikle vernetjenesten ved instituttet, 7 spesialverneledere og en rekke verneombud som skal ivareta arbeidstakernes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet.

Siden 1959 har vi hatt bedriftshelsetjeneste med Johannes Barstad som vår første bedriftslege. Han ble etterfulgt av Bjørn Petersen i 1972. Fra 1975 til 1980 ble legetjenesten delt mellom Petersen og Knut Kristian Skrede. Etter 1980 har Petersen hatt legetjenesten alene.

Disse har vært våre bedriftssykepleiere: Inger Lise Andersen (1959), Helga Waksvik (1964), Ragnhild Gjerdingen (1973), Turid Ødegård (1975), Bjørg Hinøy (1980), og siden 1981 Kari H. Jonsrud. Ragnhild Bøhler har vært instituttets fysioterapeut siden 1977 til hun gikk av med pensjon i 1992. Hun ble etterfulgt av Inger Haneborg.

Instituttet får egen bedriftsavis

Det gikk hele femten år før Instituttet fikk egen bedriftsavis. Etter initiativ fra Odd Brisner og Hans Olaf Stensrud fikk vi i 1961 vår bedriftsavis, som fikk navnet "Mikroskopet", med Odd Brisner som redaktør til 1965, så et år med Magne Sørensen og siden med Erling Skogen som redaktør til han gikk av med pensjon i 1990. Siden har Oddbjørn Grøtta redigert bedriftsavisen.

Navneskifte

1. januar 1991 skiftet Sentralstaben navn til Instituttstaben.

FFI får eget styre

I 1992 ble det gjennomført en grundig vurdering av instituttets rolle og formelle status. Et utvalg oppnevnt av Forsvarsdepartementet, ledet av tidligere statssekretær Oddmund Hammerstad, vurderte flere alternativer for organisatorisk fristilling, men havnet på en opprettholdelse av ordningen med instituttet som et såkalt "forvaltningsorgan med særskilte fullmakter" underlagt Forsvarsdepartementet. FFIs organisasjon ble tatt opp i St. meld. nr 55 (1992-93), hvor det også ble fastsatt at instituttet ville få et eget styre fra 1. januar 1995. Som første styreleder ble tidligere forsvarssjef, admiral Torolf Rein oppnevnt.

Innføringen av styret var ment å skulle markere en klarere uavhengighet for instituttet. Fra denne synsvinkelen var det en skuffelse at styrets fullmakter ble tildelt fra de fullmakter som tidligere hadde ligget hos direktøren, mens Forsvarsdepartementet ikke avgav fullmakter fra sin side. Slik ordningen senere har gått seg til, har imidlertid styrefunksjonen utviklet seg etter hensikten.

Nils Holme direktør fra 1993

Stabssjef Nils Holme tar over som instituttets direktør 1. april 1993 etter Erik Klippenberg som gikk av for aldersgrensen.

FFI-jubiléer

I forbindelse med instituttets 5-års jubileum ble det foretatt en del forskerbesøk til forskjellige militære avdelinger i Oslo og Østlandsområdet for bl.a. å bli bedre kjent med Forsvaret og dets problemer. Det var besøk ved Luftforsvarets anlegg for overvåking av lufttrafikken, Luftforsvaret på Gardermoen, Hærens verksted på Trandum og Hærens sambandsregiment, Jørstadmoen. Videre Sjøforsvarets anlegg og FFIs Avd A på Karl Johansvern, Horten, og Luftforsvarets skoler i Stavern.

Besøkene ble foretatt med direktør Møller som reiseleder. De fleste besøkene var dags-turer med busstransport, mens transporten til Horten og Stavern ble foretatt med båt og overnatting i Stavern. Besøkene ble karakterisert som meget vellykkede og det het at tilsvarende besøk skulle gjennomføres ved 10-års jubiléet.

Feiring av instituttets 10-års jubileum skulle imidlertid vise seg ikke helt å svare til de fleste ansattes forventning. Ifølge Møller skulle det bare være et faglig jubileum ved instituttet, med en foredragsserie med instituttets forskere som forelesere.

Den 11. april 1976 feiret Instituttet 30-års jubileum (eller som det het, et forsinket 25-års jubileum) med mottakelse på Akershus Slott for de ansatte med ledsagere, med forsvarsminister Rolf Hansen som vert og med nærvær av H M Kong Olav, tidligere forsvarsminister fra 1946, høyesterettsadvokat Jens Chr. Hauge, samt en rekke representanter fra Forsvaret.

Instituttets 40-års jubileum ble feiret med stor fest den 25. april 1986 i Tandbergs tidligere lokaler på Kjeller, med nærvær av bl. a. forsvarssjef general Fredrik Bull-Hansen, statssekretær Oddmund Hammerstad og Jens Chr. Hauge.

FFIs 50-års jubileum ble feiret med flere separate markeringer i jubileumsåret 1996.

29. februar inviterte styrets leder, admiral Torolf Rein, til lunsj i Gamle Logen, Oslo. Det ble invitert rundt 100 personer og gjestelisten reflekterte FFIs kontaktflate med Forsvaret, departementer, forskningsmiljøer og industri. En miniutstilling, "FFI i dag", kunne

Instituttet feiret sitt 30-års jubileum på Akershus Slott 11. april 1976.

beses før utsøkt bespisning i ærverdige lokaler, akkompagnert av mange hyllestaler, bl.a. fra statssekretær Sigve Brekke fra Forsvarsdepartementet. Som takk til instituttet for godt samarbeid gjennom 50 år fikk Nils Holme overrakt Forsvarssjefens våpenskjold av Forsvarssjef general Arne Solli.

1. mars var det stor middagstilstelning i Folkets Hus, Oslo, med administrerende direktør Nils Holme som vert. Instituttets medarbeidere, pensjonister og inviterte gjester med tilknytning til "det indre liv" deltok ved et svært vellykket og stilig arrangement

Fra FFIs 50-års jubileum. Torolf Rein på talerstolen.

Instituttet v/Nils Holme blir overrakt våpenskjold av Forsvarssjef general Arne Solli.

25. april ble det invitert til et heldags fagsymposium i Ingeniørenes Hus i Oslo, under hovedtemaet "Forskning for Forsvarets behov – Erfaringer og fremtidsbilder." Det ble sendt

ut invitasjon til 200 personer fra forsvar og næringsliv. Foredragene dekket et utvalg av instituttets aktivitetsområder.

31. august var tiden inne til å åpne instituttets dører for de ansattes familier og venner. "Åpent hus" med demonstrasjoner, utstillinger og underholdning gikk av stabelen. Det ble også vist en stor historisk utstilling i kantinen som viste mye av det utstyr som var utviklet ved instituttet gjennom 50 år.

Besøkstallet var høyt, det ble servert mye kaffe, boller og brus. Barna satte stor pris på egne aktivitetstilbud.

Sosialt samvær

Det sosiale samvær har, foruten de omtalte jubiléer, i første rekke dreid seg om det tradisjonelle julebord, som vanligvis har vært arrangert avdelingsvis i kantinen, enkelte ganger med ledsagere. Elektronikkavdelingen og Sentralstaben har også arrangert sine

Fra julebord på Avdeling for telekommunikasjon (T), antagelig 1953. Stående bak: Ivar Kittelsen, Brown. Sittende: Arne Stav, Malmjord, Bjarne Storm, Leiv Harang, Inger Johanne Aarvog.

Fra julebordet 1953. Fra venstre: Arne Rambøl, Christian Holm, Finn Lied, Kate Lien, Skribeland, Bjarne Storm.

julebord utenfor instituttet. Fra 1977 er det også avholdt juletreffest for de ansattes barn. I de senere år er det arrangert julebord for instituttets pensjonister med underholdning og dans. Det ble sunget sanger, forfattet av historiefortelleren og husdikteren Charles Lyngaas, en fargerik person som satte sitt preg på det sosiale miljø på instituttet. Det er blitt arrangert en årlig skidag, og en del ganger rebusløp, med etterfølgende premieutdeling og hyggelig samvær i kantinen. I slutten av året holdes det årlige møte med de ansatte i auditoriet på IFE, hvor bl.a. ledelsen orienterer om aktuelle saker, som forskningsvirksomheten og kommende års budsjett, samt kunngjøring av navnet på forfatteren av årets beste populærvitenskapelige artikkel. For øvrig er det holdt noen "uoffisielle" vår- og andre fester i kantinen og ved avdelingene. Etter initiativ fra ledelsen ble for noen år siden (visstnok 1978) holdt en fin vårfest i Tandbergs lokaler for ansatte og ledsagere. Festen var meget vellykket og det het at det skulle bli en årlig foreteelse. Det ble det imidlertid ikke noe av.

Mange besøk på FFI

Instituttet har i løpet av de årene det har vært etablert på Kjeller hatt besøk av en

rekke prominente personer. I 1949 hadde vi besøk av statsminister Einar Gerhardsen og stortingets forsvarskomiteé med Trygve Bratteli som formann. Møtet fant sted i biblioteket på Avd K (det var første gang vi fikk anledning til å hilse på vår daværende og en kommende statsminister). Siden har det vært besøk av den til enhver tid sittende politiske forsvarsledelse med forsvarsminister og statssekretær, en rekke av Stortingets forsvarskomiteer og samtlige forsvarssjefer. H M Kong Olav avla instituttet et uformelt besøk den 16. desember 1969, i første rekke for å bli orientert om Penguin-raketten. Videre bør nevnes de årlige besøk fra Forsvarets stabsskole og Forsvarets høgskole.

Forsvarsminister Jørgen Kosmo besøkte FFI 25. oktober 1993. Han ble bl.a. orientert om satellittbasert overvåking og presisjonsstyrte missiler.

H M Kong Harald besøkte instituttet 12. januar 1994. Bakgrunnen for besøket var Kongens personlige interesse for å bli nærmere kjent med instituttets virksomhet. Besøket varte hele formiddagen.

H M Kong Olav blir orientert om Penguinsøkeren ved sitt besøk i 1969. Karl Holberg med IR-detektor. Finn Lied til venstre i bakgrunnen.

Forsvarsminister Jørgen Kosmo i samtale med Nils Holme foran kantina 1993.

Foto: Kay Stenshemmet

H M Kong Harald blir tatt i mot av Nils Holme ved sitt besøk i 1994.

Foto: Kay Stenshemmet

Et institutt i sterk utvikling

Instituttet hadde totalt 60 medarbeidere ved etableringen på Kjeller i desember 1947. Tallet er økt til 548 personer i 1987. I tillegg kommer ca. 50 soldater som avtjener sin verneplikt ved instituttet. Årsbudsjettet er økt fra 1,5 mill kr i 1947-48 til ca. 125 mill kr i 1987. I tillegg kommer inntekter på til sammen ca. 30 mill kr. Vi har således fått en nesten 10-doblet personelløkning og en nesten 100 ganger budsjetttøkning (inkl inntekter), men prisindeksen er også blitt 10-doblet i løpet av denne perioden.

Tidligere medarbeidere i ledende stillinger ute

Mange av instituttets tidligere medarbeidere innehar stillinger som professorer ved vår tekniske høyskole og våre universiteter, og som direktører og tekniske sjefer ved andre forskningsinstitusjoner og i industrien.

Knoppskyting fra FFI

FFIs etablering på Kjeller har også ført til knoppskyting med etablering av flere andre forskningsinstitusjoner i området. I 1948 ble Institutt for atomenergi (IFA) opprettet med forskningssjef Gunnar Randers som direktør. Instituttet fikk etter hvert også andre oppgaver og har skiftet navn (1980) til Institutt for energiteknikk (IFE). (350 ansatte på Kjeller i 1987.)

Televerket opprettet sitt forskningsinstitutt på Kjeller i 1967, først i leide lokaler i FFIs elektronikkbygg og siden 1973 i eget bygg som nabo til FFI og med en tidligere FFI-medarbeider, Nic Knudtzon som direktør. Siden 1986 er instituttet kalt Teledirektoratets forskningsavdeling (200 ansatte i 1987). NORSAR (Norwegian Seismic Array), et norsk-amerikansk samarbeidsprosjekt for bygging og drift av et stort seismisk anlegg har fått sitt sete (1968) på Kjeller (29 ansatte i 1987).

FFI fikk eget våpenskjold i 1989

Etter flere forslag gjennom en årrekke fikk instituttet endelig sitt eget våpenskjold godkjent av H M Kong Olav 2. desember 1989.

Norsk institutt for luftforskning (NILU) ble opprettet i 1969 med utgangspunkt i FFIs studier av stridsgassers utbredelse i norsk lende, med forskningssjef Brynjulf Ottar som instituttsjef. De leide først lokaler hos IFA, men er siden (1976) flyttet til Lillestrøm (80 ansatte i 1987). I 1994 flyttet NILU tilbake til Kjeller i eget nybygg oppført på IFEs område. FFIs ledelse (Klippenberg, Eriksen) har vært meget aktive når det gjelder planene med opprettelse av Universitetsstudiene på Kjeller (UNIK). 1987.

FFI 1 - Tustna

FFI 1 var instituttets første forskningsfartøy. Det ble overtatt fra Marinen, som hadde gitt det navnet "TUSTNA", og det ble siden det daglig brukte navnet. Fartøyet var et spesialfartøy etter tyskerne og beregnet for å berge nedskutte flygere til sjøs. Det ble innredet

med laboratorier for forskningsvirksomhet. Det hadde sin base ved Avd U. Fartøyet arbeidsområde var stort sett Oslofjorden. Tre fargerike personer var uløselig knyttet til TUSTNA : Skipper Einar Bergquist, maskinsjef Robert Wingnes og dekksmann Åge Magnussen.

H U Sverdrup

Forskningsfartøyet H U SVERDRUP ble levert fra A/S Ørens verksted i 1960. Fartøyet ble oppkalt etter meteorologen og oseanografen professor Dr. Harald Ulrik Sverdrup, 1888-1957, kjent bl.a. for sin deltagelse i Roald Amundsens Maud-ekspedisjon. Forskningsfartøyet var på 295 tonn og ble stasjonert i Horten. Fartøyet arbeidsområder var norskekysten, Norskehavet og Barentshavet. Kaptein var Olav Nordhus.

Tustna ved kai foran Avd U.

H U Sverdrup.

Nytt forskningsfartøy til FFI

Forskningsfartøyet H U Sverdrup II ble overlevert fra Sigbjørn Iversen A/S (SIMEK) i Flekkefjord 1. juni 1990. Fartøyet har en tonnasje på 1387 tonn og overtok etter H U Sverdrup, som nå var blitt 30 år gammel. Det var stor festivitas og mange gjester til stede. Fartøyet ble døpt av Patricia Nødtvedt, avdøde avdelingssjef ved Avd U Henrik Nødtvedts kone. H U Sverdrup II ble overlevert til forskningssjef Jarl Johnsen Avd U og ville bli stasjonert der.

Egen pensjonistforening ved FFI

Instituttet fikk egen pensjonistforening i 1995. Det var nå over 100 pensjonister ved FFI og grunnlag for en egen forening. Etter initiativ fra ledelsen ble det arrangert et møte mellom personalsjef Inge A. Kallevik, personalkonsulent Liv Foss og pensjonist Øystein Karlsen for å planlegge oppstart av en pensjonistforening. Et konstituerende pensjonistmøte ble holdt 15. februar med 26 deltagere. Som første styre ble valgt Øystein Karlsen, leder, Aud Landfald, Harry Hagelund og med Liv Foss som sekretær. Instituttet stilte sine administrative rutiner til disposisjon.

H U Sverdrup II ved kaia dagen den ble overlevert.

Instituttstaben jubileumsåret 1996.

Instituttets inngangsparti 1996.

“Miljøvern”

Etter hvert kom begrepet “Miljøvern” i vår bevissthet. Vår lokale trubadur Charles Lyngaas var med på mye og skrev diktet “Miljøvern” i 1980.

Melodi: Svigermor og Evensen og kjerringa og jeg...

Nå har jeg vært på FFI i mange herrans år,
du er pioner, sa Engh, en dag jeg møtte'n ned i vakta.
Jeg mener du sku' skrive litt om tia den som var,
men da må du jammen holde deg til fakta.
Det er jo så moderne blitt med miljøvern og slikt.
Jeg tok papir og blyant for jeg så det som en plikt
å skrive litt om forhold slik det var, og da får'n si:
"At jammen var det mye gøy her oppe på FFI".

Vårt sivilforsvar skulle ha en øvelse en gang,
det var "Værn mot atombomba", hadde sjefen visstnok døpt'n.
Og oppå instituttet klemte fire mann i vei
med å blande kjemisk stoff og vi fikk støpt'en.
Den veide femti kilo og vi gikk på kattefjed
hver gang vi skulle fløtte faen i fra sted til sted.
Det går ut over Skedsmo sogn hvis det sku' fata'ti,
sa'n Ottar, også flirt'en, som dom gjør på FFI.

Så skulle prototypen opp til Lahaugmo'n et sted.
Vi sku' prøvesprengre bomba og vi grov a' neri bakken.
Så trøkte jeg på knappen, men det fresa bare litt.
Du får ta'n opp du, sa Ottar, også stakk'en.
Så rusla jeg mot høle, og du veit jeg var litt spent.
De andre lå i dekning for de visste det var tent.
Da sa en oberstløytnant at jeg trur jeg tar meg fri,
for detta er dom ekspert på der ned på FFI.

Så dro vi opp til Steinsfjor'n for vi hadde støpt en ny.
Og fikk anvist plass ei lita øy som lå sånn midt i dammen.
Er badested for folk omkring, de elsker denne øy.
Så de har å stelle pent me'n sa madammen.
Det var omtrent som dommedag da jord og stein falt ned.
Og øya til fru madam Stein var ikke mer å se.
Det fløyt omkring med halvdød kreps og fisk og griseri,
så jammen har vi hatt det gøy her oppå FFI.

Vi satte kurs for Egermo'n der øvelsen fant sted.
Det var "Pressens bombe" som vi skulle sette av den dagen.
Hu var på hundre kilo for å få en ekstra smell.
Og det var ikke fritt det kribla litt i magen.
Vi hadde fylt på napalm, ja slikt brennstoff som du veit.
Og når det første fatar ti, så jammen blir den heit.
Nå skulle det bli smell og sopp og atombomberi.
Så jammen har vi hatt det mye gøy på FFI.

Og femti offiserer sto rundt høle der a' lå.
Og herr Notevarp fortalt stolt om røyk og sopp og smelle'.
Da fikk jeg se en soldat komme sykklende forbi,
og på ryggen hadde han ei kabelsnelle.
Han stoppa bort i skauen, der som ledningsnettet lå
og gikk i gang med køblinga og hulsa seg innpå.
Det var på nære nippen, ja det får'n vel kanskje si.
Ja, tenk deg for ei flause det sku'blitt for FFI.

Jeg kasta meg i jeepen og tro klampen dønn i bånd,
for jeg skjønte det var ugler uti måsan her som lurte'n.
Jo, jeg sku' ringe opp te' koen, sa soldaten og lo.
Jeg er sambandsmann, forklarte'n da jeg spurte'n.
Ja, hadde han fått kobla tell og sveiva noen drag,
så hadde det fordundre meg blitt pressens store dag.
Og vi fra Forskningsinstituttet hadde vel fått svi.
Det er'kke alltid greit å være ifra FFI.

Så dro vi til Boller'ne for det skulle lekes krig.
Og vi skulle setta bomba av det var på naboøya.
Der sto et lite deilig hus vi skulle sova i.
Og vi jobba som non' svin og kasta trøya.
Så grov vi ned ei bombe, ja hu var på minst ett tonn.
Og femti kilo TNT vi hadde lagt i bønn.
Og vaktmann' så på huset sitt, han va'kke mye bli.
Og det var spent forventning iblant oss fra FFI.

Om mårran klokka fire sku det store slaget stå.
Men hvor pokker'n sku' vi gjemme oss på nakne harde berje.
Frimodig slo jeg tenner'n på, det kom et jævla brak.
Jeg er sikker på de hørte det i Sverige.
Det hagla stein og måsa og ei bordfille i blant,
og vaktmanns lille drømmeslott forsvant, ja det er sant.
Så at det trengs et miljøvern, det trur jeg, jeg kan si.
Men aldri blir det som det var en gang på FFI.

